

[Brorsen.]

at give dette Tilskud til 110 000 danske Landmænd skulde støtte hele Landbruget ved at nedsætte og regulere Ejendomsskatterne — de forsvinder selvfølgelig ikke, det har aldrig været vort Standpunkt, men de er kommet op i Højder, hvor der er Grund til at regulere dem nedad — og ved en almindelig Lettelse af Skattebyrden i Kommunerne. Det sidste gælder ikke alene Landmændene, men Skatteyderne overhovedet i Kommunerne, og der er det altsaa, den store principielle Forskel fremkommer mellem Regeringspartierne paa den ene Side og bl. a. mit Parti paa den anden Side med Hensyn til, hvad der skal gøres.

Vi har, som sagt, fremsat vore Forslag som et Forhandlingsgrundlag. Vi har altsaa været villige til at forhandle, selvfølgelig har vi ikke stillet vore Forslag som et Ultimatum, men man har ikke villet forhandle paa det Grundlag fra Regeringspartierne Side, og derfor var Udvalgets ærede Ordfører nødt til at sige, at det desværre ikke var lykkedes at opnaa Enighed inden for Udvalget.

Da Regeringsforslaget i sin Tid kom frem, blev der i Dagspressen givet forskellige Kommentarer dertil, hvis Kvintessens i høj Grad gik ud paa, og det kom egentlig ret bebrejdende de fleste Steder, at det var en mægtig Gældsbyrde, som Landbruget gennem Aarene havde paadraget sig. Nu skal jeg naturligvis ikke komme dybt ind paa at forklare, hvad Aarsagen er til Landbrugets Gæld, ligesom for øvrigt Gælden er steget inden for andre Erhverv, som i dette Aarhundrede har været i Udvikling. Landbrugserhvervet har jo været i en mægtig Udvikling, der stiller stadig større og større Krav til Driftsmidler, til Bygninger, til Besætninger og Inventar af enhver Art, og dette har naturligvis i allerhøjeste Grad bidraget til at give Arbejde til andre Klasser inden for vort Samfund. Der er ogsaa en anden Aarsag, som jeg for Resten i denne Forbindelse kunde have Lyst til at nævne, men det, som vi i særlig Grad maa have Opmærksomheden henvendt paa, er, at Landbruget har været inde under en mægtig Udvikling, hvor der, som sagt, nødvendigvis maatte stilles store Krav til forøget Kapital til Anskaffelse af Bygninger, Besætninger, Inventar o. s. v. Men der er, som sagt, en anden Aarsag til Gældens Vækst — det skal jeg indrømme —, og den hænger sammen med, at man har fjernet sig lovlig meget fra den gode gamle Regel, som man kendte inden for Landbruget i

forrige Aarhundrede, nemlig den, at den, der af en Flok Søskende skulde overtage fædrene Ejendom, ikke skulde give Håndelsværdien, men Forrentningsværdien, for at vedkommende ikke skulde overtage den med større Gæld, end man var nogenlunde sikker paa, han kunde forrente, hvis han ellers var duelig. Det kan jo ikke nægtes, at vi er kommet meget langt bort fra denne gamle Regel i dette Aarhundrede. Jeg vil haabe, vi i nogen Grad kan vende tilbage til den, thi her har vi igen et Bevis for, at man ikke altid skal kaste det gamle til Side. Jeg tror, her er et Omraade, hvor man inden for Landbokredse efterhaanden er kommet til Forstaaelse af, at det var saa meget bedre i den Henseende for en Menneskealder siden. Ærede Medlemmer har maaske lagt Mærke til, at man i Tyskland er kommet ind paa en Lovgivning i den stik modsatte Retning, en Lovgivning, hvorefter Landejendomme overhovedet ingen Prioritetsgæld skal have, men hvor vedkommende, der overtager Ejendommen, hvis der f. Eks. er en Flok Søskende, faar en betydelig Forpligtelse over for Familiens øvrige Medlemmer. Jeg nævner ikke dette, fordi jeg mener, vi skal ind paa det samme, men der kan, som sagt, være Grund til at overveje, om vi ikke skulde tilbage til lignende Forhold som dem, vi kendte i forrige Aarhundrede.

Men tilbage til Landbrugets Gæld, som jo har været stærkt voksende, hvad ingen vil benægte. Det er klart, at da Krisen indtraf voldsomt i 1931—32 med de katastrofalt nedadgaaende Konjunkturer, saa blev Vanskelighederne ualmindelig store. Vi var jo et enkelt Aar nede paa en negativ Forrentning, en Forrentning paa minus 0,5. Det er klart, at det maatte bidrage til, at det knagede i alle Fuger, uanset om der var meget eller lidt Gæld, og det viste sig da ogsaa, at Landmændene kom ud i store Vanskeligheder. Der var dengang en meget hidsig Diskussion om, hvorvidt det var en Erhvervskrise eller en Gældskrise. Jeg har altid betragtet det som komplet ligeegyldigt, havde jeg nær sagt, om det var det ene eller det andet, for det ene gik over i det andet, og naar vi var nede paa en Forrentningsprocent som den nævnte, var det jo fuldkommen ørkesløst at staa og tale om, hvorvidt Krisen skyldtes den ene eller den anden Aarsag. Til at begynde med var det naturligvis, hvis vi endelig skal definere det, en Erhvervskrise, men den gik over til at blive en Gældskrise, men det er jo to Sider af den samme Sag.

Landbruget har to Slags Gæld at